

PREDLOG IN PREDPONA ZA

Indoevropska osnova, iz katere se je razvil naš predlog *za*, je pomenila neposredno bližino. Vendar je že v balto-slovanščini prevladal pomen tistega, kar je *krajevno* zadaj, v praslovanščini pa je pristopilo še zaznamovanje časovno sledečega.

1. Prvotni *krajevni* pomen je ohranjen v vseh slovanskih jezikih, bodi da kaže s tožilnikom na predmet, za katerega je gibanje usmerjeno, ali z orodnikom na predmet, za katerim se kaj dogaja: stsl. *běžati za more*, *za ženami stoite*; sh. *neko se za list sakrije*, *a neko ne može ni za dub*; polj. *uderzywszy go za kark*, *wydry rzekami za wodą płyną*; rahel pomenski premik je že zaznaven v bolg. *ka blee jagně za majka*, *taka i Stojan za Milka*. Slov.: sonce zajde za gore, sestí za mizo, zlezem za peč, za pečjo je toplo, nas pravoverce bo zad za ajde deval (Ravnikar), starost je za petami, vse večere presedi za kartami, navihanec ima spet nekaj za bregom, ta jih ima za ušesi, vsi moški zijajo za njo, malo bi pogledal za otrokom (= popazil nanj), kamen nese za hrbtom, za pevkami ribič hiti, s prstom so kazali za njim, vsi so jo ucvrli za bežečim, bil je prvi za cesarjem, kričati za gluščem. Krajevni pomen je navsezadnje še zmerom v primerih: otrok je šel za materinim glasom, stavec je pogledal za vremenom, hoditi za delom, brskati za napakami bližnjega, glad za zlatom.

Takšen pomen lahko vidimo tudi v naslednjih slovanskih zgledih, čeprav so se že oddaljili: rus. *za nim* (= na njem) *eta đurnája privýčka*, *za nim vodjatsja greški* (ima svoje slabe strani), *za tobój eščé dve knígi i sto rublėj* (dolžan si še), *za isključéníem rashódov* (po odbitku izdatkov), *u negó ni za sobój ni za ženój* (ne on ne žena nimata nič); polj. *za kom bóg*, *za tym ludzie*, *za dozwoleńíem twojem*; lepszý *młodzieniec aniżeli wdowiec*, bo za wdovcem dzieci (z vdovcem primožim otroke); dluž. *za dobrým stojaš* (stremeti), *za bóžým słowom* (po božji besedi), *za swójeju głowu byś* (svojejavl biti); sh. *ne ide mu posao za rukom*.

2. Časovni pomen je krajevne tako blizu, da včasí ne vemo, kje je pravzaprav prehod, ker ni jasno, ali je zaporednost zgolj krajevna ali že tudi časovna: par za parom se vrte, stopinjo za stopinjo ga je sledil, mož za možem pada, kaj za Vodnikom ne hodi? Časovni pomen je že izrazit: dan za dnem sem te čakala, najhujše je že za nami, za njimi nastopi sedem suhih let. Nekaj slovanskih zgledov: stolj. *za siódmym rokiem* (danes: po 7 letah); csl. *da ne vojujut za tri lěta* (skozi 3 leta); rus. *daléko zá sorok* (čez 40); polj. *za dzień co zrobić* (= przez dzień); dluž. *pěš raz za lěto* (petkrat na leto); bolg. *ozdravi go za den*; slov. za dobro četrť ure je stal pod gradom, ajda je bila za tri dni zúnaj, če je na sv. Uršule dan lepo, bo za tri dni dež, strast za kratko dogori in se upepeli, za malo korakov sem dospel na dom (Tavčar), za uro hoda smo tam. V vseh teh zgledih za pomeni toliko kakor čez. Prav poučen je Sovretov: *ta je za leto in dan zaplenil mu mnogo imetja*, ker jasno kaže pomenski prehod. Pove namreč, da je med letom naplenil imetja in ga je torej po letu dni imel toliko zaplenjenega. Vendar ta raba v slovenščini naglo peša, nekateri je menda sploh ne razumejo več. Vzrok je pač v dvoumnosti. Če rečem, da je zaspal za dobro uro, pomeni to 1. da je spal dobro uro in se potem zbudil, 2. da je čez dobro uro zaspal.

Drugačne vrste so zgledi: za advent je padlo čez kolena snega; za predpust se je nastanila v mestu. Približno isto bi mogli izraziti tudi z nekaterimi drugimi predlogi (proti predpustu, k predpustu, pod predpust), vendar je v zvezi s predlogom za poleg časovnega tudi močan namerni element.

Pomensko blizu, toda po nastanku različna je časovna raba predloga za z roditeljem. Razložiti se dá tako, da je čas nekakšno ozadje za dogajanje, gre namreč za čas, v katerega trajanje kaj spada: stesl. *za života jeho*; polj. *za ojców naszym*, *za dobrej drogi drwa wozić trzeba*; češ. *za stáreho krále bylo dobře*; slovaško *za rosy najlepšie sa kosí*, *za dávných časov*, *za starých bohov bol raz jeden král*; hs. *došao za vida*, *zaš' se ne šće oženiti za ljepote i mladosti tvoje*, *jabuke za rose ubrane*. V slovenskem knjižnem jeziku je raba zelo živa, ne velja pa to za vsa narečja: za mojga života (Dalmatin), za svojega žitka (prekmur.), priti za časa, za dne, za rana, za mraka, za sonca; za živa, za moje pameti, za mlada, za mladih nog, za prejšnjega župana, za Karla Velikega; daje rast vsem čudovitim podobam, rojenim za dne; na Preski so volkovi napadli konja že za dneva, za živega je bil vrtnar, za moje navzočnosti se to ni zgodilo, rimsko pravo za decemvirov, za Ludvika XIII. je zavladala lasulja, za turških vpadov ni bilo huje, ponoči je delal in za dne lenaril; za naših malih razmer ni pričakovati, da se obrne na boljše. Raba precej peša, drži jo še knjižna tradicija, potemtakem se ni čuditi, da navadno beremo: *za časa Habsburžanov* namesto *za Habsburžanov*. Isto dokazuje popolnoma napačni zgled: *že za prvega trenutka je gojila polno sočutje*.

3. Iz časovne rabe se dá razložiti vzročna (post hoc, ergo propter hoc): rus. *cenit' za um*, *ljubit' za krasotú*; polj. *ja za meša za zleho nie mam dnia wesołego*; sh. *ne valja za strah od ptica prosa ne sijat'*. Več zgledov je z orodnikom: rus. *za šumom* (= zaradi š.) *ne rasslýšal egó slov*, *zadéržka za dén'gami*, *za móلودost'ju let* (zaradi mladoletnosti); stčeš. *válel se nahým tělem po kopřívách*, *aby za tou bolestí minulo jej to pokušenje*; hs. *naricanje za mrtvima*; slov. *zakaj*, *zato*, *za božjo voljo*, *ne bom vam sodil za hofartnost* (Pregelj), *jočeš za dneve*, *ki so minili*, *za malenkost se ji je spačil obraz v srdu* (Bevk), *sram me je bilo zanj* (= zaradi njega); *zboleti za sušico*, *poginiti za lakoto*, *razjedala ga je žalost za sinom*.

4. Vzročnemu pomenu je blizu namerni; razložek je v tem, da posledica sledi vzroku, vtem ko je namen (cilj) nekje spredaj, mi gremo za njim in ga hočemo doseči: csl. *posla me po smoky*; rus. *stoját' v očeredi za hlébmom*, *ittí za vodój* (po vodo), *poslat' za doktorom* (po zdravnika); polj. *za zdrowie pić*; bolg. *rada za voda hodila*; *ti iskaš edna drugarka za do grob*; sh. *mnogo mu je više stalo za svojom sujetom negoli za čast i slavu naroda*; *za jade me oženila majka*, *Mitar se za u lov spravljáše*. V slovenščini je ta raba silno razširjena: *gredo v boj za domovino*, *za druge se trudiš*, *učil se je za gospoda*, *sam zase živi*, *fant ni za nobeno rabo*, *srce gori za drugega*, *vino ni za otroke*, *ta riba ni za jed*, *prav za nič na svetu nisi*, *to ni za velikana*, *ki se mu pravi Brdavs*, *pridna gospodinja mora za pero čez plot skočiti*; *lojtro bo za zid prinesel*, *za peseta kruha kos*; če *jablana lepo odcvete*, *bodo čebele za lipo dobro podstavljene* (da bi obirale lipo; Jalen); *kdor je dal zobe*, *dá tudi za zóbe*; *to je storil meni za ljubo*; *med njimi*, *ki so padli za malike*; *srce bije zanj*, *za žejo piti*, *služiti za plačilo*, *puške nosijo za zabavo*, *prav tega je treba za vrt*, *stikala uporabljamo za vključevanje*.

V tem primeru se lahko kopičijo predlogi: *še imam nekaj za v usta*, *sešila mu je gorkih jagnjičevin za krog ledij*, *saj nisi za med ljudi*, *venec za*

na grob, za med smeti pa še nismo, kruh za po poti, vzeli smo ga za čez noč, strašilo za v proso, nima kaj za v lonec, odloži pot za po praznikih, imaš kaj za pod zobe?

Različna raba predloga včasih pripelje do nejasnosti: sestra prosi za brata (zanj ali namesto njega); k tebi pride za kratek čas (za zabavo, za malo časa ali čez malo časa); mora se truditi za moža (da ga dobi ali namesto njega).

5. Predlog za rabi tudi za izražanje skupnosti v zakonu. Pri tem gre morda za finalnost, še verjetnejše pa je, da je prevladala predstava, da stoji žena za možem kot svojo naravno obrambo: rus. *ne umela ty žit' za hudim mužem, ona zamužem za inženerom*; polj. *ona nie chciała zań (iść), ona jest za panem Starościcem, poszła za niego*; češ. *dcera její za pana vdána, jsi-li za mužem čili svobodna*; sh. *pošla za starca; da se skoro mislim udomiti za nekakvim Asan-agom, vidi svoju kćer za carskim sinom udatu*. V slovenščini: *hčer za kmeta dati*; ohranjeno v reklu *zámož iti, zámož dati, zámožno dekle*.

6. Zelo pogosto izraža za zamenjavo, nadomestek, plačilo. Menda sta primerjana predmeta v zavesti nekako drug za drugim. Znan je stesl. zgled: *oko za oko*, tudi drugod jih je toliko, da se jih ne spleča navajati, zatorej se omejim samo na slov.: zamenjati hišo za vrt, prodati za drage denarje, kupiti za groš kruha, za dar svoj on je nepokoj prejel, za vino dati (denar), to imam za hvaležnost, za ženico dajte dragemu me na dom, milo za drago, fant služi za pastirja, biti za botra, za pričo, za gospodinjo, postaviti za župana, za svojega imeti, za doto bi dobil zvesto srce, za zlo vzeti, za mrtvo ležati, mene je bilo sram zanj (= namesto njega), za ves svet te ne dam; finalna barva prevladuje: slama za klajo, odrezati kruha za malico, to vrečo boš že vzdignil, če si za kaj.

7. Predlog za izraža tudi mero: hs. *ukopajte mene za sablju duboko*; polj. *za (= po, nad) kolana we krwi*; češ. *vyjeli proti knížeti až za dobrou míli*. Ti primeri očitno niso vsi enako nastali: vtem ko se nekateri dajo razložiti naravnost iz krajevnega pomena, stoje drugi namesto prostega akuzativa mere. Morda bi zgled za *seženj globoko* razložili kot *globino*, ki se konča za sežnjem, vendar se taki razlagi upira sh.: *na mah pade za (= do, oko) trideset Turaka*. V slov.: tudi za ped se ne umaknem, za las je ušel smrti, snega je za čevelj visoko, v steklenici je še za prst vina, to je za spoznanje več, za eno kozo se je uštel, za ješprenj debela uš, dober je domek, da ga je le za bobek.

8. Za izraža tudi tisto, za kar se primeš, zgrabiš: sh. *vô se veže za rogove, a čovek za jezik*; rus. *vzjat'sja za rabotu*. V slovenščini ob glagolih prijeti, držati, zgrabiti, privezati itd.: za bele roke se vodita, leva je za grivo zgrabil, pes ga je popadel za meča, otroci so se prijeli za roke, za rokav pocukati, za delo prijeti, za nos voditi, kmeta se pričkata za mejo, za besede se lovita.

9. Za zaznamuje predmet, na katerega se nanaša dejanje. Tako na splošno izraženemu odnosu je seveda težko najti izvor: zanj družba ne mara, vem za mladenko, zate bomo že skrbeli, prepirati se za prazen nič, pravdati se za oslovo senco, vprašati za svet, slišal sem za tisto stvar, zate nič ne rečem, vem za vse tvoje grehe, ustrašil se je za svojce, za računanje se te ne bojim, zahvalim te za pisanje, postava velja za vse, kmete so goljufali za zemljo, za kožo mu gre, vsi smo za to, izbirčen za jed, kriv za poraz, veselje za petje, slep za vse device, radoveden za te stvari. Predaleč gre Pregljev: poslušam za lepo, našo besedo.

10. V južnih slovanskih jezikih izraža za tudi zaklinjanje: bolg. *zá-boga, za tvoeto poslušanie zapovědam ti*; slov.: za božji čas, za primoj je obljubil, za vse peklo (za vruga, za hudiča), koliko me že stane ta fant! »Za ves svet in še za pol Amerike!« tako se je včasih začudil oče.

11. Včasih se je ukoreninila tuja raba, čeprav je knjižni jezik ne dovoljuje. Tako se n. pr. sliši in bere: *odpotovati za Pariz* (po sh.).

V vseh modernih slovanskih jezikih z izjemo hs. in bolg. področja nahajamo rabo: *kaj je to za (en) človek?* Rus. *čto eto za čudo čudnoe, čto on za čelovek, čto za ljudi;* polj. *co to za jeden? co za služba boža była w Grecyi.* Ta isti germanizem, če je res germanizem, nastopa tudi v litovščini. Vsekakor gre še za čisto slovansko rabo (zamenjave po t. 6) v češ. zgledu: *což v zemi za obyčej jest.* Nemški vpliv je morda šele v prestavitvi *co za obyčej v zemi jest.*

Za tujo imamo tudi rabo predloga *za* pred nedoločnikom ali odvisniki, ki stoje namesto nedoločnika, baje po ital. *per* ali nem. *um zu: imam dosti za delati*, sh. *za moči odrediti, za da se pomognu.* Toda podobno nahajamo tudi v bolg., ki je vendar obema vplivoma dokaj odmaknjena: *Georgij mu gotvjaše momy za da si izbere nevěsto.* Vsekakor gre za finalno rabo, opisano pod točko 4. Ker se nedoločnik lahko rabi nominalno (govoriti je srebro, molčati zlato), je docela naraven in razumljiv prehod: *dal sem otroku konjička za igračo — za igranje — za igrati se — za da se igra.* Tujega vpliva seveda ne gre tajiti, vendar ni dvoma, da je nova raba našla na slovenskih tleh vsaj nag-njenje za takšno izražanje, zasnovano v finalni rabi predloga. Priznati je treba, da je le prav majhen razloček in samo korak od: *za hojo se te ne ustrašim* pa do *za hoditi se te ne ustrašim.* Pri vsem je še popolnoma neraziskana vloga namerilnika, ki nastopa namesto nedoločnika pri izražanju namena. Pri današnjem mešanju obeh imenskih oblik v slovanskih narečjih ni izključeno, da predlog *za* samo krepi finalni pomen, prešibko izražen v pešajočem supinu.

12. Predlog *za* rad sestavlja prislove, to dragoceno zakladnico okamnin in pričo nekdanje rabe: *zabadava* (belokr.), *zastonj*, *zač* (zakaj, Istra), *zadelj*, *zadobe*, *zagoda* (= zgodaj), *zadosti*, *zaistino* (narečno zaisno), *zajtra*, *zakaj*, *zalašč*, *zapored*, *zaprva*, *zarad*, *zarana*, *zared(i)* vstati, *zasedobe*, *zasihdob*, *zasihkrat*, *zaskokoma* (v galopu), *zasuhoma* (ob suhem vremenu), *zaman* (za v manj), *zavred* (zgodaj; prekmur.). Naš *zavoljo* je verjetno pod nemškim vplivom. Na to bi zlasti kazala raba, ko sta obe sestavini še ločeni: *za božjo voljo, za njih hudo-bije voljo.* Samostalni utegne odpasti in se ustvari videz, da se za v vzročni rabi veže z roditeljskim. V Katekizmu začenja Trubar: *za volo tujga svetiga rojstva* (reši nas, o Gospod), potem pa nadaljuje: *za tujga zla potu kervaviga, za tujga zla na križi terplena, za tujga od te smerti vstanena, v nebu hojena...*

Sestavljenk s predpono *za* je okoli 1600, morda z upoštevanjem vseh novoknjižnih tvorb do 2000. Delimo jih na več pomenskih skupin. Pri tem je treba opozoriti, da samo pri eni četrtini sestavljenk lahko ugotovimo posebno pomensko tančino, sicer pa predpona rabi za perfektivacijo nedovršnikov. Seveda posamezne sestavljenke nimajo samo po enega pomena, dosti jih je takih, ki jih moremo prišteti različnim skupinam.

1. V prvo skupino štejem sestavljenke z izrazitim krajevnim pomenom gibanja za kak predmet ali stanja za njim: *sonce zaide za gore*, *zahaja za gorami*, *zaostati za družbo*, *zapostavljati sirote*, *zatakiniti za klobuk*, *zaostajati za vozom.* Sem bi lahko prišteli tudi glagole, ki izražajo gibanje nazaj: *zavihati obratnik*, *zapogniti papir*, *zasukati rokave.* Takih sestavljenk je komajda 50.

2. Glagoli druge skupine so prejšnjim dosti blizu. Pomenijo nekakšno oviro, ko postavimo predmet ali sebe pred kako stvar, tako da je le-ta v resnici nekako zadaj: *zagraditi vrt*, *zagriniti okno*, *zagrebsti mrhovino*, *zaježiti potok*, *zakleniti sobe*, *zakriti obraz*, *zamesti pota*, *pajek zaprede muho*, *zasuti jamo s peskom*, *zazidati luknjo z opeko.*

3. Sem sodijo sestavljenke, ki pomenijo odklon od prave poti ali mere. Pomenski premik je verjetno potekal takole: če pridem za predmet namesto k njemu, sem ga zgrešil: daleč zabresti, zadojen otrok, zadeliti se pri kvartanju, zakrmiti živino (= napačno krmiti), pastir se je v skalah zaplezal, zareklo se mi je, blago zastriči, zvesti na napačno pot, pošteno jo je zavozil, zašli smo.

4. Ti primeri se tesno naslanjajo na prejšnjo skupino: kar je zgrešilo namen, to ni za rabo, je izguba; predmet, ki je izrabljen, je tako rekoč za nami: hišo je zapil, posestvo zakvartal, zajtrk smo zaležali, pastir je zapasel tri ovce, denar zapiti in zdravje zaplesati, perica je srajco zaprala, dom je zapravdal, denar zapravil.

5. Tukaj so zbrane sestavljenke, ki pomenijo poglobitev v predmet ali izvedbo dejanja na vseh zadevnih predmetih, prim. rus. *zaveselit'sja* (zelo se veseliti), *zabrat'* (vse vzeti), polj. *zaječač* (daleč noter). Prav gotovo lahko štejemo sem slovenske sestavljenke s povratnim zaimkom: zadolžiti se, zagledati se, zamisliti se, zasedeti se, zagristi se, zaklepetati se, zakoreniniti se, zasanjati se, zavedeti se. Vse izražajo neko intenzivnost dejanja. Ta vrsta torej izhaja iz krajevnega pomena (kar je zadaž, je daleč, je globoko, tega je mnogo) in pristaja v končno dovršnost (kar je daleč, to je končano, dovršeno). Potemtakem je to izrazito prehodna skupina in je za prenekatero sestavljenko težko reči, koliko je v njej še intenzivnosti in ne zgolj dovršnosti. Vsekakor je najštevilnejša, saj obsega skoraj polovico vseh sestavljenk z za.

6. V zadnji skupini so glagoli, ki pomenijo začetek in s tem včasih tudi manjšanje dejanja. Pri njih tolmačenju je pač treba izhajati iz osnovnega pomena neposredne bližine: zatuliti, zaspati, zagledati, zardeti, zaželeiti itd.

Rečeno je bilo, da posamezne sestavljenke lahko po vsakokratnem pomenu uvrščamo v dve ali celo več pomenskih skupin. Nekaj prav poučnih primerov:

zagovoriti; zagovarjati: zagovarjati napake (= govoriti za); vest čisto svet zaničevati se je zagovoril; ni hotel povedati, pa se mu je zagovorilo; zagovoriti urok; zasmeja se, zagovori (= spregovori; nar. pes.);

zajedati: žival zajeda drugo (jo skuša pri jedi prikrajšati); ves denar so zajedli; nit se zaje v kožo; mleko se zaje (zagriže);

zakaditi: sobo zakaditi; iz dimnikov se je zakadilo; zakaditi se v nasprotnika; povej, koliko zakadiš na leto;

zanesti: ladjo je zaneslo s poti; zanesti bolezen v hišo; zanesti se na prijatelja; zanesti krivcu;

zapasti: pokrov zapade; sneg zapade pota; zapasti hudi kazni; varščina je zapadla; sodbo zapasti (Krelj); vse svoje bodo zapadli (Vodnik);

zapasti -sem: raki so se v potoku spet zapasli; ta jed človeka hitro zapase; pastir je ovco zapasel; zapasena čebelja zalega;

zapeči: beseda jo je zapekla; vso belo moko je zapekla; kruh je zapečen; v lice zapekla (= rdeča; Vodnik); ta jed človeka rada zapeče;

zasekati: zasekati pot v skalo; drevo zasekati; mesar se je zasekal;

zateči: zateči komu pot; zatekli so ga pri tatvini; zateči se k očku; pes se je zatekel; zatekel obraz;

zatepsti: dež je zatepel setev; zatepena obleka; to se mu je v glavo zateplo; zatepsti juho z moko;

zavijati, zaviti: zaviti otroka v cape; po trebuhu ga zavija; v tem kraju čudno zavijajo; pes zavija; vrat zaviti; pot zavije na desno;

zadejati, zadeti: zadejati razpokline z ilovico; zadejati suknjo (= zapeti; Rezija); zadejati med staro šaro; zadejati veliko denarja (potratiti); zadeti breme

na hrbet; zadeti z ного ob kamen; zadeti v tarčo; njega je zadelo; velike sitnosti nam je zadel;

zadelati: okno zadelati; večča zadela otroku (ga ureče); zadelati obleko; drevo se zadela (= nastane; Ravnikar);

zaleči: dosti prostora zaleči; to vam ne bo zaleglo; črvi se zaležejo;

zaorati: zaorati mejo; v tujo njivo zaorati; daleč so jo zaorali; midva bova zaorala;

zahajati, zaiti: sonce zahaja; zahajati s pravega pota; zahajati v krčmo; otroci so zašli v gozdu; živega ga zaidemo (dobimo; prekmur.);

zaležati: zaležati zajtrk; zaležati si nogo; danes smo se pa zaležali; zaležana obleka.

Podoba sestavljenk ne bi bila popolna, če ne bi vsaj na kratko omenili imenskih sestavljenk, to se pravi samostalnikov in pridevnikov s predpono *za-*. Pretežna večina jih je iz glagolov, torej velja o njih vse tisto, kar smo rekli o sestavljenih glagolih. Nekaj zgledov: zabela, zaboj (zabiti), začetek, zadruga, zagovor, zagata (zagatiti), zajeten, zaklad, zaloga, zamašek, zamerljiv, zamok (močiti), zapor, zaslomba (zasloniti), zastaven, zatič (zatikati), zavoj (zaviti) itd.

Druge imenske sestavljenke so nastale iz predložnih zvez: kar je za bregom, je zabrežje, maša za dušo je zadušnica, kdor je celo za govedom, je zagoveden, bolezen za nohtom je zanohtnica, prebivalci za morjem so zamorci. Tako še: zagorci, zahišje, zaimenski, zakožen, zapeček, zapestje, zaplotnik, zatrebrnica, Zasavje, zanamci, zaseben, zatilnik, zaušnica, zakrajščak (ker prebiva za krajem).

Jožica Kragelj-Bibič

ROD SIMONA GREGORČIČA

I. Tolminski svet je povečini gorat. Pravo osrčje mu je Krново pogorje, njemu nasproti se približno v isti smeri razprostira Matajurjevo. Med obema hrbtoma teče zelenomodra Soča. Ob njenem levem in desnem bregu se nizajo vasice z revnimi polji. Druge doline na Tolminskem ni. Zato so vasi, ki niso po nižini, prilepljene kot lastovičja gnezda na pobočja tudi do 1200 m visoko.

Pod vrhom piramidastega Krna stoji vasica Krn (23 hiš, 840 m visoko), od koder izhaja Gregorčičev rod. Tihota okoliških gozdov daje kraju čudovit mir. Hiše in polja te vasi so raztresena po pobočju ob poti, ki drži iz doline k nekdanj slovečim planinskim pašnikom na Kašini.

Kakih 200 metrov pod vasjo je na majhnem sedlu Vrsno (42 hiš, okoli 600 m visoko), vas, v kateri se je rodil pesnik Simon Gregorčič. V njeni okolici je polno skritih lepot: tu osamljeno drevo, tam rebro skale, soteska, v globeli potok Volarnica, ki se izvije izpod skal v strmem padcu slapa Brinte. Hiše se tiščijo druga druge, kot bi se bale vetrov, ki pogosto privršijo le-sem. Če greš po cesti z Vrsna v Tolmin, zagledaš na levi tiho vasico Sevce; če se nameniš v Kobarid, se ti na desni razkrijejo prijazne Libušnje. Med Vrsnom in Libušnjami je na gričku razpeto pokopališče s cerkvijo sv. Lovrenca, kjer »spi nevzdravno spanje« ves Gregorčičev rod s Simonom vred.

II. Rod pesnika Simona Gregorčiča pripada najstarejšim kmečkim rodovom na Tolminskem. Župnijske matične knjige imajo podatke od šestdesetih